

Curtea Europeana a

Drepturilor Omului (Sectia a treia), statuand in cadrul unei camere formate din: Boštjan M. Zupančič, presedinte, Corneliu Birsan, Elisabet Fura-Sandström, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Isabelle Berro-Lefèvre, judecatori, si Santiago Quesada, grefier de sectie, dupa ce a deliberat in camera de consiliu la data de 17 ianuarie 2008, pronunta urmatoarea hotarare, adoptata la aceasta data:

Procedura

1. La originea cauzei se afla o cerere (nr. 42.792/02) indreptata impotriva Romaniei, prin care 2 cetateni ai acestui stat, domnul Gheorghe Gaga si doamna Mariana Gaga (reclamantii), au sesizat Curtea la data de 23 noiembrie 2002 in temeiul art. 34 din Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale (Conventia).
2. Guvernul roman (Guvernul) este reprezentat de agentul sau, domnul Razvan-Horatiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.
3. La data de 5 octombrie 2006, Curtea a decis sa comunice cererea Guvernului. In conformitate cu prevederile art. 29 § 3 din Conventie, ea a decis sa se examineze in acelasi timp admisibilitatea si fondul cauzei.
4. Atat reclamantii, cat si Guvernul au depus observatii scrise asupra admisibilitatii si fondului cauzei (art. 59 § 1 din Regulament).

In fapt

I. Circumstantele cauzei

5. Reclamantii, cuplu casatorit, s-au nascut in anul 1948 si locuiesc in Leheceni.
6. Prin Sentinta definitiva din data de 22 mai 1992, Judecatoria Beius a admis actiunea reclamantilor impotriva lui D. si l-a condamnat pe acesta sa le restituie 500 m2 de teren, in vederea construirii unei case.
7. La data de 13 iulie 1992, Comisia Judeteana Bihor (comisia judeteana) pentru aplicarea Legii

fondului funciar nr. 18/1991 (Legea nr. 18/1991) le-a eliberat reclamantilor un titlu de proprietate pentru 483 m2.

8. In baza Hotararii din data de 6 septembrie 1994, Prefectura Bihor a emis, in temeiul Legii nr. 18/1991, o decizie care stabilea dreptul de proprietate al sotilor D. asupra unui teren in suprafata de 250 m2, din care 37 m2 se suprapuneau cu terenul restituit in anul 1992 reclamantilor.

9. Prin Sentinta din data de 14 octombrie 1999, pronuntata dupa doua casari cu trimitere, Judecatoria Beius a admis actiunea reclamantilor si a anulat decizia prefecturii. Sentinta a fost confirmata prin Decizia definitiva din data de 19 februarie 2001 a Curtii de Apel Oradea. Prin Decizia din data de 4 mai 2001, aceeasi curte de apel a respins contestatia in anulare a sotilor D.

10. In termenul legal de un an prevazut de art. 3301 din Codul de procedura civila, termen care incepuse sa curga de la data Deciziei din 19 februarie 2001, procurorul general al Romaniei a formulat un recurs in anulare impotriva Sentintei din data de 14 octombrie 1999 si a Deciziei din data de 19 februarie 2001, invocand incalcarea Legii nr. 18/1991 de catre instantele care au solutionat cauza. Prin Decizia definitiva din data de 28 mai 2002, Curtea Suprema de Justitie a admis recursul procurorului general si, rejudecand fondul cauzei, a respins actiunea reclamantilor cu motivarea ca decizia prefectului fusese data in conformitate cu prevederile relevante din lege.

II. Dreptul si practica interne pertinente

11. Articolele relevante din Codul de procedura civila in vigoare la data evenimentelor prevedeau urmatoarele:

ARTICOLUL 330

„Procurorul general, din oficiu sau la cererea ministrului justitiei, poate ataca cu recurs in anulare, la Curtea Suprema de Justitie, hotararile judecatoresti irevocabile pentru urmatoarele motive:

1. cand instanta a depasit atributiile puterii judecatoresti;
2. cand prin hotararea atacata s-a produs o incalcare esentiala a legii, ce a determinat o solutie gresita a cauzei pe fond ori aceasta hotarare este vadit netemeinica.”

ARTICOLUL 3301

„In cazurile prevazute de art. 330 pct. 1 si 2, recursul in anulare se poate declara in termen de un an de la data cand hotararea judecatoreasca a ramas irevocabila.”

12. Art. 330 și 3301 citate mai sus au fost abrogate prin art. I pct. 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2003.

In Drept

I. Asupra pretensei încălcării a art. 6 § 1 din Convenție

13. Reclamantii se plâng de faptul că desființarea Deciziei definitive a Curții de Apel Oradea din 19 februarie 2001 prin Decizia din data de 28 mai 2002 a Curții Supreme de Justiție a adus atingere principiului securității raporturilor juridice, garantat de art. 6 § 1 din Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil (...) a cauzei sale, de către o instanță (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”

A. Asupra admisibilității

14. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este vadit neîntemeiat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Ea constată, de asemenea, că acesta nu este lovit de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, îl declară admisibil.

B. Asupra fondului

15. Facând trimitere la cauzele Sovtransavto Holding împotriva Ucrainei (nr. 48.553/99, CEDO 2002-VII) și Brumarescu împotriva României [(GC), nr. 28.342/95, CEDO 1999-VII], Guvernul admite că, în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții, admiterea unei cai extraordinare de recurs care repune în discuție o decizie definitivă printr-o procedură de reexaminare este considerată drept o încălcare a principiului securității raporturilor juridice. Totuși, acesta subliniază că, în urma hotărârii Brumarescu menționate mai sus, Codul de procedură civilă a fost modificat și că prevederile legale ce permiteau procurorului general să sesizeze Curtea Supremă de Justiție cu un recurs în anulare împotriva unei hotărâri definitive au fost abrogate. Guvernul observă că prezenta cauză se deosebește de cauzele S.C. Masinexportimport

Industrial Group S.A. impotriva Romaniei (nr. 22.687/03, Hotararea din 1 decembrie 2005) si Brumarescu mai sus-mentionata, in masura in care, in speta, in afara de prefectura, litigiul opunea particulari care au obtinut hotarari favorabile si in care recursul in anulare a fost formulat la cererea sotilor D.

16. Reclamantii contesta argumentele Guvernului.

17. Curtea reaminteste ca dreptul la un proces echitabil in fata unei instante, garantat de art. 6 § 1, trebuie sa se interpreteze in lumina preambulului Conventiei, care enunta suprematia dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante. Unul dintre elementele fundamentale ale suprematiei dreptului este principiul securitatii raporturilor juridice, care prevede, printre altele, ca solutia data de instante in mod definitiv oricarui litigiu sa nu mai fie repusa in discutie (Brumarescu, citata mai sus, § 61). In virtutea acestui principiu, nicio parte nu este abilitata sa solicite repunerea in discutie a unei hotarari definitive si executorii cu unicul scop de a obtine o reexaminare a cauzei si o noua hotarare in privinta sa.

Reexaminarea nu trebuie sa devina un apel deghizat, iar simplul fapt ca pot exista doua puncte de vedere asupra chestiunii respective nu este un motiv suficient de a rejudeca o cauza. Nu se poate deroga de la acest principiu decat atunci cand exista motive substantiale si imperioase (Riabykh impotriva Rusiei, nr. 52.854/99, § 52, CEDO 2003-IX).

18. Curtea observa ca desfiintarea hotararii judecatoresti definitive s-a bazat exclusiv pe pretinsa incalcare a prevederilor legale de catre instantele inferioare. Or, acest argument nu este suficient pentru a justifica desfiintarea unei hotarari definitive, in ciuda faptului ca si particularii erau parte la procedura (vezi, printre multe altele, Raicu impotriva Romaniei, nr. 28.104/03, § 25, 19 octombrie 2006, si Popea impotriva Romaniei, nr. 6.248/03, §§ 33—37, 5 octombrie 2006).

19. De altfel, nici faptul ca exercitarea acestei cai extraordinare de atac a intervenit in termenul legal de un an prevazut de art. 3301 din Codul de procedura civila, nici faptul ca sotii D. sunt cei care au determinat declararea recursului in anulare nu sunt in masura sa determine Curtea sa se abata de la abordarea adoptata in alte cauze similare, situatia de fapt fiind aproximativ aceeasi (vezi, in special, S.C. Masinexportimport Industrial Group S.A., Raicu si Popea mai sus-mentionate).

20. Aceste elemente ii sunt suficiente Curtii pentru a constata ca desfiintarea de catre Curtea Suprema de Justitie a Deciziei definitive din 19 februarie 2001 a incalcat principiul securitatii raporturilor juridice, incalcanad astfel dreptul reclamantilor la un proces echitabil.

Prin urmare, a avut loc incalcare art. 6 § 1 din Conventie.

II. Asupra pretinsei incalcari a art. 1 din Primul Protocol aditional la Conventie

21. Reclamantii invoca o incalcare a dreptului lor la respectarea bunurilor din cauza desfiintarii Deciziei definitive din data de 19 februarie 2001 de catre Curtea Suprema de Justitie.

Ei invoca art. 1 din Protocolul nr. 1, care prevede urmatoarele:

„Orice persoana fizica sau juridica are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decat pentru cauza de utilitate publica si in conditiile prevazute de lege si de principiile generale ale dreptului international.

Dispozitiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le considera necesare pentru a reglementa folosinta bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contributii sau a amenzilor.”

A. Asupra admisibilitatii

22. Curtea constata ca acest capat de cerere nu este vadit neintemeiat in sensul art. 35 § 3 din Conventie. De altfel, ea constata ca acesta nu este lovit de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, il declara admisibil.

B. Asupra fondului

23. Guvernul sustine ca ingerinta in dreptul reclamantilor la respectarea bunurilor lor ce rezulta din desfiintarea de catre Curtea Suprema de Justitie a Deciziei definitive din 19 februarie 2001 era compatibila cu prevederile art.1 din Protocolul nr. 1, din moment ce era prevazuta de lege, ca un scop legitim, si anume aplicarea corecta a legii, si nu a rupt justul echilibru ce trebuie pastrat intre interesul general si respectarea dreptului de proprietate al reclamantilor.

24. Reclamantii considera ca desfiintarea deciziei in cauza in urma unui recurs in anulare a constituit o privare de bunurile lor, privare ce nu urmarea un scop de utilitate publica.

25. Curtea reaminteste in primul rand ca dreptul de proprietate al reclamantilor asupra terenului in litigiu fusese stabilit prin Sentinta definitiva din data de 22 mai 1992 a Judecatoriei Beius, prin titlul de proprietate eliberat la data de 13 iulie 1992 in conformitate cu aceasta sentinta, precum si prin Decizia definitiva din data de 19 februarie 2001 a Curtii de Apel Oradea, care anula titlul concurent al sotilor D. asupra terenului in litigiu. Reclamantii aveau, asadar, un „bun” in sensul art.1 din Protocolul nr. 1 (vezi Brumarescu, mentionata mai sus, § 70).

26. Curtea constata apoi ca Decizia din data de 28 mai 2002 a Curtii Supreme de Justitie a desfiintat Decizia definitiva din data de 19 februarie 2001 si a confirmat dreptul de proprietate al sotilor D. asupra terenului in litigiu. Ea considera ca aceasta situatie este, daca nu identica, cel putin similara cu cea a reclamantului din cauza Brumarescu mentionata mai sus.

Curtea apreciaza, asadar, ca Decizia Curtii Supreme de Justitie din data de 28 mai 2002 a avut ca efect privarea reclamantilor de bunul lor, in sensul celei de-a doua fraze a primului paragraf al art. 1 din Protocolul nr. 1 (vezi Brumarescu, mentionata mai sus, §§ 73—74, si S.C.

Masinexportimport Industrial Group S.A. mentionata mai sus, § 44). Or, Guvernul nu a oferit nicio justificare convingatoare pentru situatia astfel creata.

27. Prin urmare, Curtea apreciaza ca incalcarea dreptului reclamantilor la respectarea bunurilor lor a rupt, in defavoarea lor, justul echilibru ce trebuie pastrat intre protectia proprietatii si cerintele interesului general.

Prin urmare, a avut loc incalcarea art. 1 din Protocolul nr. 1. III. Asupra aplicarii art. 41 din

Conventie

28. Conform art. 41 din Conventie, „Daca Curtea declara ca a avut loc o incalcare a Conventiei sau a protocoalelor sale si daca dreptul intern al inaltei parti contractante nu permite decat o inlaturare incompleta a consecintelor acestei incalcari, Curtea acorda partii lezate, daca este cazul, o reparatie echitabila.”

A. Prejudiciu

29. Reclamantii nu solicita reparatie pentru daunele materiale. Ei solicita suma de 5.000 euro (EUR) pentru prejudiciul moral suferit din cauza amestecului procurorului general in proces, ceea ce a dus la adoptarea Deciziei din data de 28 mai 2002 a Curtii Supreme de Justitie si la desfiintarea hotararilor judecatoresti care le erau favorabile.

30. In ceea ce priveste cererea de acordare de daune morale, Guvernul considera ca prejudiciul pretins ar fi compensat suficient in speta printr-o eventuala constatare a incalcarii.

31. Curtea apreciaza ca reclamantii au suferit un prejudiciu moral, in special din cauza frustrarii provocate de desfiintarea deciziei definitive pronuntate in favoarea lor, si ca acest prejudiciu nu este suficient compensat printr-o constatare a incalcarii.

32. Ținând cont de totalitatea elementelor aflate in posesia sa si statuând in echitate, in sensul art. 41 din Conventie, Curtea le acorda impreuna reclamantilor suma de 3.000 EUR cu titlu de daune morale.

B. Cheltuieli de judecata

33. Reclamantii solicita suma de 1.137,35 EUR cu titlu de cheltuieli de judecata angajate in fata instantelor interne si in fata Curtii, reprezentand costul conversatiilor telefonice cu avocatul lor, al deplasarilor pentru a se prezenta la termenele de judecata si al onorariilor avocatale. Ei prezinta documente justificative.

34. Guvernul observa ca legatura anumitor cheltuieli cu procedura in fata Curtii nu rezulta din documentele justificative trimise de reclamanti (cartele telefonice, bilete de tren si de autobuz). El nu se opune acordarii unei sume reclamantilor care sa corespunda cheltuielilor necesare, legate de procedura judiciara interna si de cea din fata Curtii, si care au fost suficient dovedite.

35. Conform jurisprudentei Curtii, un reclamant nu poate obtine rambursarea cheltuielilor sale de judecata decat in masura in care li s-a stabilit realitatea, necesitatea si caracterul rezonabil. In speta si tinand cont de elementele aflate in posesia sa si de criteriile mentionate mai sus, Curtea considera rezonabila suma de 550 EUR, cu toate cheltuielile incluse, si pe care o acorda impreuna reclamantilor.

C. Dobanzi moratorii

36. Curtea considera potrivit ca rata dobanzii moratorii sa se bazeze pe rata dobanzii facilitatii de imprumut marginal a Bancii Centrale Europene, majorata cu 3 puncte procentuale.

Pentru aceste motive, In unanimitate. Curtea

1. declara cererea admisibila;
 2. hotaraste ca a avut loc incalcarea art. 6 § 1 din Conventie din cauza incalcarii principiului securitatii raporturilor juridice;
 3. hotaraste ca a avut loc incalcarea art. 1 al Protocolului nr. 1 la Conventie;
 4. hotaraste:
 - a) ca statul parat sa le plateasca impreuna reclamantilor, in cel mult 3 luni de la data ramanerii definitive a prezentei hotarari conform art. 44 § 2 din Conventie, suma de 3.000 EUR (trei mii euro), cu titlu de daune morale, si suma de 550 EUR (cinci sute cincizeci euro), cu titlu de cheltuieli de judecata;
 - b) ca sumele respective sa fie convertite in moneda statului parat, la cursul de schimb valabil la data platii, la care sa fie adaugata orice suma ce ar putea fi datorata cu titlu de impozit;
 - c) ca, incepand de la expirarea termenului mentionat mai sus si pana la efectuarea platii, aceste sume sa se majoreze cu o dobanda simpla avand o rata egala cu cea a facilitatii de imprumut marginal a Bancii Centrale Europene valabila in aceasta perioada, majorata cu 3 puncte procentuale;
 5. respinge cererea de reparatie echitabila pentru rest.
- Intocmita in limba franceza, apoi comunicata in scris la data de 7 februarie 2008, in conformitate cu art. 77 §§ 2 si 3 din Regulament.

Boštjan M. Zupančič,
presedinte
Santiago Quesada,
grefier